

ლათინური ენის ქართული სახელმძღვანელოები

2015 წელს თბილისის სახელმწიფო სამედიცინო უნივერსიტეტის უცხოური ენების ცენტრმა გამოსცა ნანა ამირანაშვილის, რუსუდან გიორგობიანის, ნელი ხატიაშვილისა და ნელი გიგოლაევას *ლათინური სამედიცინო ტერმინოლოგიის საფუძვლები*, სახელმძღვანელო და სამუშაო რვეული უმაღლესი სამედიცინო სასწავლებლების სტუდენტებისათვის. (FUNDAMENTA TERMINOLOGIAE LINGVAE LATINAE MEDICINALIS), გამომცემლობა „უნივერსალი, თბილისი, 2015, 292 გვ.

ქართულ ენაზე ჰუმანიტარებისა და იურისტებისთვის რამდენიმე ლათინური ენის სახელმძღვანელოა გამოცემული, „ლათინური სამედიცინო ტერმინოლოგიის საფუძვლები“ კი ქართულ ენაზე გამოცემული პირველი ლათინური სამედიცინო სახელმძღვანელოა.

სახელმძღვანელო „ლათინური სამედიცინო ტერმინოლოგიის საფუძვლები“ მიზანი ისეთი ექიმის მომზადებაა, რომელიც პროფესიული საქმიანობასა თუ სამეცნიერო მუშაობაში ადეკვატურად გამოიყენებს ლათინურ სამედიცინო ტერმინოლოგიას. შესაბამისად, ეს სახელმძღვანელო ითვალისწინებს ლათინური ენის გრამატიკის, ბერძნული და ლათინური სიტყვაწარმოების პრინციპების, მაწარმოებელი ელემენტების მნიშვნელობებისა და შესაბამისი ლექსიკის შესწავლას.

სახელმძღვანელოში „ლათინური სამედიცინო ტერმინოლოგიის საფუძვლები“ ახსნილია ანატომიური, ჰისტოლოგიური, კლინიკური, ქიმიური, ფარმაცევტული ტერმინების

მნიშვნელობები, გაანალიზებულია მათი სტრუქტურა, დიდი ადგილი ეთმობა რეცეპტებზე მუშაობას – რეცეპტის სტრუქტურას, ლათინურენოვან ნაწილს, რეცეპტის დამატებით წარწერებსა და შემოკლებებს და ა.შ., რაც აუცილებელია პროფესიონალი ექიმის მომზადებისთვის.

სახელმძღვანელოს ერთვის ლათინურ-ქართული და ქართულ-ლათინური ლექსიკონი, ჰიპოკრატეს ფიცი, სტუდენტური ჰიმნი „Gaudeamus“-ი და სამედიცინო შინაარსის ლათინური ფრთოსანი გამოთქმები.

სამუშაო რვეულისათვის შერჩეული მრავალფეროვანი სავარჯიშოები (სამედიცინო ტერმინების ლათინურიდან ქართულად და ქართულიდან ლათინურად თარგმნა, ტერმინების სხვადასხვა ბრუნვაში გადაყვანა, შესაფერისი დაბოლოებების მიწერა, შეუთანხმებელი მსაზღვრელისათვის სწორი ფორმის მოძებნა, ქართულ ენაზე მოყვანილი სამედიცინო ტერმინებისთვის ადეკვატური ლათინური კომპოზიტების შედგენა, მსაზღვრელთა განლაგება, სწორი ვარიანტების შემოხაზვა) ნაწინა ამირანაშვილის, რუსუდან გიორგობიანის, ნელი ხატიაშვილისა და ნელი გიგოლაევის სამედიცინო სასწავლებლებში მრავალწლიანი პრაქტიკული სწავლების შედეგია.

გულმოდგინებით, კორექტურულადაც კი უშეცდომოდ შედგენილი სახელმძღვანელო პრაქტიკულად დიდად დაეხმარება სტუდენტებს სამედიცინო ლათინურის დაუფლებაში.

2011 წელს გამოვიდა ლელა ჩოთალაშვილის *ლათინური ენის სახელმძღვანელო ბიოლოგებისათვის* ლოგოსი, თბილისი, 136 გვ.

ცნობილია, რომ თანამედროვე საბუნებისმეტყველო ცნებებს საფუძველი ჯერ კიდევ ძველ საბერძნეთში ჩაეყარა. გამოჩენილი ფილოსოფოსი და მეცნიერი არისტოტელე (ძვ.წ. IV) პირველად შეეცადა შეეჯამებინა ცოდნა მცენარეთა და ცხოველთა სამყაროზე. მისმა მოსწავლემ, თეოფრასტოსმა (ძვ.წ. IV-III სს- “Historia Plantarum”- “მცენარეთა ისტორია”), შეადგინა ტრაქტატი მცენარეების აგებულებისა და გამრავლების შესახებ, ბოტანიკოსმა დიოსკორიდესმა (ახ.წ. I ს. – “De Materia Medica” – “სამკურნალო ნივთიერების შესახებ”) დაახლოებით 400 მცენარის აღწერილობა მოგვცა. ცხოველები-სა და მცენარეების ბევრი ბერძნული სახელწოდება საბოლოოდ გალათინურდა და ზოოლოგიური და ბოტანიკური ნომენკლატურების შემადგენლობაში შევიდა.

ძველ რომში საბუნებისმეტყველო მეცნიერებების განვითარებაში მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანეს რომაელმა ფილოსოფოსმა ლუკრეციუს კარუსმა (ძვ.წ. I), რომელსაც ეკუთვნის პოემა “De Rerum Natura” (“საგნების ბუნების შესახებ”), ენციკლოპედისტმა ავლუს კორნელიუს ცელსუსმა (ახ.წ. I), ავტორმა რვატომიანი თხზულებისა “De medicina” (“მედიცინის შესახებ”), ნატურალისტმა პლინიუს უფროსმა (ახ.წ. I), რომელმაც შექმნა კაპიტალური ნაშრომი “Historia naturalis” (“ბუნებრივი ისტორია”).

ახალი იმპულსი ლათინური ენის შეწავლისა და გამოყენებისათვის დასავლეთ ევროპამ აღორძინების ეპოქაში მიიღო. ამ პერიოდში აქტიურად გავითარდა სამედიცინო

და ბიოლოგიური მეცნიერებები, რამაც ხელი შეუწყო საერთაშორისო ლათინური ტერმინოლოგიის ჩამოყალიბებას. ლათინურ ენაზე წერდნენ თავიანთ შრომებს დეკარტე, ნიუტონი, ლაიბნიცი, ლეონარდო და ვინჩი, კამპანელა და სხვ.

სტუდენტებს ეს სახელმძღვანელო დაეხმარება დღეისათვის არსებული საერთაშორისო ტერმინთა ნუსხების, ე.წ. ნომენკლატურების: მიკრობიოლოგიური, ბოტანიკური, ზოოლოგიური, ფარმაკოლოგიური, ანატომიური და ა.შ., და თითოეულ ამ ნომენკლატურაში თავმოყრილი ათასობით ლათინური და ბერძნული სიტყვებისა თუ სიტყვათმაწარმოებელი ელემენტების ბაზაზე შექმნილ ტერმინებში გაერკვეს.

ბიოლოგიაში ტერმინების წარმოების ინტენსიური პროგრესი დაკავშირებულია მცენარეთა და ცხოველთა სამყაროს კლასიფიკაციის ახალ მეთოდებთან. *ლათინური ენის სახელმძღვანელო ბიოლოგებისათვის* ამ მეთოდების გათვალისწინებით შესაძლებლობას მისცემს სტუდენტებს დანიშნულებისამებრ სწორად გამოიყენონ საერთაშორისო ტერმინებად ქცეული ლათინური სახელწოდებები და ფრაზები, საჭიროების შემთხვევაში კი შეძლონ ახალი ტერმინების დამოუკიდებლად წარმოება.

ლათინური ენის სახელმძღვანელო ბიოლოგებისათვის სტუდენტებს დაეხმარება დამლიოს ბიოლოგებისათვის საკმარისი გრამატიკული მასალა, გაამყაროს ის პრაქტიკული სავარჯიშოებით (უნიონომინალური ტერმინების გრამატიკული და სალექსიკონი ფორმების განსაზღვრა, სახეობების, ბინომინალური ტერმინების, ტაქსონომიური კატეგო-

რიების, ტერმინების თარგმნა ქართულად, ოჯახის, კლასების სახელწოდებების წარმოება და ა.შ.), სახელმძღვანელოს დართული აქვს პოპულარული ლათინური გამოთქმები, ლათინურ-ქართული და ქართულ-ლათინური ლექსიკონები, რომელშიც ასახულია გაკვეთილის სასწავლო (ძირითადი) ტექსტის ლექსიკა.

2012 წელს ლოგოსის გამომცემლობამ დაბეჭდა ლელა ჩოთალიშვილის შედგენილი *ლათინურ-ქართული ბოტანიკური ლექსიკონი*, თბილისი, 120 გვ.

საყოველთაოდ ცნობილია, რომ ლათინური და ძველი ბერძნული ენების საფუძველზე იგება ახალი და იხვეწება უკვე არსებული და დამკვიდრებული ბოტანიკური ტერმინოლოგია.

ბოტანიკური ნომენკლატურის თანამედროვე კოდექსები მოითხოვს, რომ ყველა სისტემატური ჯგუფის სამეცნიერო სახელწოდება ლათინურ ენაზე იყოს, ესე იგი დაიწეროს ლათინური ანბანით და დაემორჩილოს ლათინური ენის გრამატიკის წესებს იმის მიუხედავად, რომელი ენიდან არის ნასესხები.

ბევრი მცენარის სახელწოდების ქართული თარგმანი უმეტესწილად არ არსებობს. გარდა ამისა, აღსანიშნავია, რომ მცენარეთა სახეობების განმსაზღვრელ ეპითეტთა დიდი ნაწილის ქართული შესატყვისი ფაქტობრივად დადგენილი არ არის, ხშირ შემთხვევაში გამოიყენება მხოლოდ გვარის აღმნიშვნელი სახელი. ამის გათვალისწინებით ლელა ჩოთალიშვილი შეეცადა არა მარტო ლათინური სახელწოდებებისა და ქართულ სამეცნიერო ლიტერატურაში არსებული მათი ქართუ-

ლი შესატყვისების თავმოყრას, არამედ იმ სახელწოდებების თარგმნასა და ტერმინად ჩამოყალიბებას; სადაც სახეობის ეპითეტი არ იყო ცნობილი, ლელა ჩოთალიშვილმა ისინი სიტყვასიტყვით თარგმნა, ხოლო გვარის სახელწოდების გადმოტანისას, როგორც ეს სხვა ანალოგიურ გამოცემებშია მიღებული, დატოვა ლათინური სახელწოდება (მაგ., ლეპტოპუსი, იმპერატა, ლინდერნია). მის მიერ თარგმნილი სახელწოდებები კი დახრილი შრიფტით წარმოადგინა.

ლექსიკონში შესულია საქართველოში გავრცელებული 3700-მდე მცენარის ლათინური სახელწოდება და მისი ქართული შესატყვისები. მცენარეთა სახეობების ლათინური სახელწოდებების უმთავრესი ნაწილი ამოღებულია რ. გაგნიძის მიერ შედგენილი ნომენკლატურული ნუსხიდან. ასევე გამოყენებულია <http://www.biodiversity-georgia.net/> ვებგვერდზე წარმოდგენილი მასალა (Georgian Biodiversity Database 2005-2010).

2008 წელს გამომცემლობა ლოგოსმა დაბეჭდა მანანა ფხაკაძისა და ლევან ბერძენიშვილის *ლათინური ენის სახელმძღვანელო* (I ნაკვეთი, ლოგოსი, თბილისი, 502 გვ.) და ლევან ბერძენიშვილის II ნაკვეთი (ლოგოსი, თბილისი, 436 გვ.)

პირველ ნაკვეთში (პრაქტიკული ნაწილი) წარმოდგენილია ქრესტომათიული მასალა: ლათინური ტექსტები, სავარჯიშოები, ლათინურ-ქართული და ქართულ-ლათინური ლექსიკონები, ხოლო მეორეში (თეორიული ნაწილი) – ლათინური ენის სისტემატური გრამატიკა.

სახელმძღვანელოში ტექსტები (გაკვეთილები) და სავარჯიშო მასალა გადმოტანილია წიგნიდან – Lateinisches

Lehrbuch v. Fr. Wolf. Verfasst v. A. Pogl. Berlin 1965., ნაშრომის პირველ ნაკვეთში ამ მასალას დამატებულია ქართულიდან ლათინურად სათარგმნი სავარჯიშო მასალა, ლათინური ტერმინები, ანდაზები და გამონათქვამები. აღნიშნულ მასალას დაემატა სავსებით ახალი ნაწილი – შერჩეული და კომენტირებული საკითხავი დამატებითი ტექსტები.

ამრიგად, დამხმარე სახელმძღვანელოს პირველი ნაკვეთი ოთხი ნაწილისაგან შედგება: I. ძირითადი ტექსტები, II. დამატებითი ტექსტები, III. ლათინურ-ქართული და IV. ქართულ-ლათინური ლექსიკონი.

პირველი ნაწილი (ძირითადი ტექსტები) შეიცავს 42 გაკვეთილს. თითოეული გაკვეთილის შედგენილობა ამგვარია: I) სასწავლო ტექსტი; II) ლათინური ტერმინები, ანდაზები და გამონათქვამები; III) ლექსიკონი სასწავლო ტექსტისათვის; IV) ლექსიკონი ტერმინების, ანდაზებისა და გამონათქვამებისათვის; V) სავარჯიშოები.

I) გაკვეთილებში მოცემულია გაბმული სასწავლო ტექსტები, რომლებიც თანმიმდევრულად ასახავს რომის ისტორიისა და ყოფის უმნიშვნელოვანეს რეალიებს. ტექსტების გართულებასთან ერთად თანდათანობით იზრდება მათი მოცულობაც (პირველ სასწავლო ტექსტში ასამდე ლექსიკური ერთეულია, ხოლო უკანასკნელში – ოთხასზე მეტი). თითოეული ტექსტის სათარგმნელად საჭიროა გარკვეული გრამატიკული მასალის კომპლექსურად შესწავლა (ერთდროულად შეისწავლება მორფოლოგია და სინტაქსი). სინტაქსური მასალა აღნიშნულია ტექსტის თავზე – მარჯვნივ, ხოლო მორფოლოგიური – მარცხნივ; იქვე მითითებულია მეორე (გრამატიკული) ნაკვეთის შესაბამისი პარაგ-

რაფის ნომერი. მარჯვენა მინდორზე აღრიცხულია სტრიქონთა რაოდენობა, ხოლო მარცხენა მინდორზე ჩამოწერილი რიცხვები მიგვანიშნებს გრამატიკული ნაკვეთის სინტაქსური დანართის შესაბამის ნაწილებზე.

II) ძირითად ტექსტს ერთვის ლათინური ტერმინები, ანდაზები და გამონათქვამები (პირველ ხუთ ტექსტს – 10, უკანასკნელს – 46, ხოლო დანარჩენებს – 14 ერთეული). ენობრივი თვალსაზრისით კი ამ ნაწილის გასაგებად საჭიროა იმავე გრამატიკული მასალის შესწავლა, რაც შესაბამისი გაკვეთილის ტექსტისთვისაა საჭირო.

III) საკითხავ მასალას მოსდევს ლათინურ-ქართული ლექსიკონი, რომელშიც ასახულია გაკვეთილის სასწავლო (ძირითადი) ტექსტის ლექსიკა. ამ ლექსიკონის აგებულება ამგვარია: ბუდეში მოცემულია ლათინური სიტყვა (დამკვიდრებული ტრადიციის თანახმად – სახელი ნომინატივის ფორმით, ხოლო ზმნა აწმყოს თხრობით კილოს მხ. რ. I პირის ფორმით); ამ სიტყვის ქვემოთ საჭიროების შემთხვევაში მოცემულია ამავე ძირის უკვე შესწავლილი სხვა ლექსიკური ერთეული. სიტყვის ქართული მნიშვნელობის ქვემოთ მითითებულია: ა) ლათინური ნასესხობა ქართულში (აღინიშნება “ ”ნიშნით); ბ) განსამარტავი სიტყვიდან ნაწარმოები ნაწარმოები ლექსიკური ერთეული, რომელიც უშუალოდ ლათინურიდან, ან რომელიმე სხვა ენიდან შემოვიდა და დამკვიდრდა ქართულში (აღინიშნება > ნიშნით); გ) ლათინური ნასესხობანი ფრანგულ (აღინიშნება F. ნიშნით), ინგლისურ (E.), გერმანულ (D.) და ზოგჯერ რუსულ (R.) ენებში; იმავე ძირის სხვა ლათინური ნასესხობანი (ჩაისმის ფრჩხილებში) და ლექსიკური შესატყვისობანი,

რომლებიც აიხსნება ლათინურისა და ზემოხსენებული დასავლეთევროპული და რუსული ენების საერთო ინდოევროპული წარმოშობით.

მაგალითად:

materia, ae f

მასალა, ხის მასალა

(მდრ. māter)

“მატერია”

მატერიალიზმი

F. la matiere

E. (material)

D. Materie

R. (материя, материал)

IV) ლათინური ტერმინების, ანდაზებისა და გამონათქვამების ლექსიკონში მოცემულია მხოლოდ ის სიტყვები, რომლებიც არ გვხვდება უკვე შესწავლილ ძირითად სასწავლო ტექსტებში.

V) ყოველი გაკვეთილი (უკანასკნელი ორი გაკვეთილის გარდა) მთავრდება სავარჯიშოებით. მათში განსაკუთრებული ყურადღება ექცევა ფორმათა წარმოებას (ბრუნება, ხარისხთა წარმოება, უღლება და ა.შ.); მოცემული ფორმების განსაზღვრას; მსგავსი ფორმების განსხვავებას; ცალკეული წინადადებების თარგმნას; ზოგიერთი ლექსიკური ერთეულის (მაგალითად, ზმნიშედების, კავშირებისა და სხვ.) სისტემატიზაციასა და დამახსოვრებას.

წიგნის მეორე ნაწილში მოცემულია დამატებითი ტექსტები, რომელთა წაკითხვა მიზანშეწონილია 20 გაკვეთილის შესწავლის შემდეგ. დამატებითი ტექსტების ნაწილი შეიცავს ორიგინალურ (არაადაპტირებულ) ნაწყვეტებს რომაული პროზი-

დან და ლათინური პოეზიის ნიმუშებს. თავდაპირველად, ყოველი ძირითადი გაკვეთილის შესწავლის შემდეგ სასურველია ერთი დამატებითი ტექსტის წაკითხვა (პოეზიის ნიმუშები), ხოლო 29 გაკვეთილის შემდეგ – ორისა (პოეზიისა და პროზის ნიმუშები). პოეზიაში წარმოდგენილია ნაწყვეტები ვერგილიუსისა და ოვიდიუსის პოემებიდან და ჰორაციუსის, კატულუსის, ტიბულუსის, პროპერციუსის, მარციალისა და ვაგანტების ლექსები, შუა საუკუნეების სტუდენტური ჰიმნი. პროზის ნაწილში წარმოდგენილია ნაწყვეტები ციცერონის, ტაციტუსის, ლივიუსის, სვეტონიუსის, ნეპოტისა და გელიუსის ნაწარმოებებიდან, ავგუსტუსის ავტობიოგრაფიიდან და სხვ. სულ წინამდებარე დამხმარე სახელმძღვანელო შეიცავს 36 დამატებით ტექსტს, რომლებსაც თან ახლავს აუცილებელი და, საჭიროების შემთხვევაში, კულტურულ-ისტორიული ხასიათის კომენტარები.

წიგნი მთავრდება ლათინურ-ქართული (მასში ასახულია როგორც ძირითადი, ისე დამატებითი ტექსტების ლექსიკა; სულ დაახლოებით 3000 სიტყვა) და ქართულ-ლათინური ლექსიკონებით (დაახლოებით 2800 სიტყვა).

დამხმარე სახელმძღვანელოს მეორე ნაკვეთში (გრამატიკული ნაწილი) ლათინური ენის მაქსიმალურად სრული გრამატიკაა გადმოცემული.

იგი ითვალისწინებს, ერთი მხრივ, ლათინური ენის შესწავლისა და, მეორე მხრივ, ლათინური ენის სწავლების მეთოდის თანამედროვე მეცნიერულ დონეს. მეორე ნაკვეთი შეიცავს ცნობებს ლათინური ენის ისტორიიდან, ფონეტიკას, მორფოლოგიას, სინტაქსურ დანართსა და დამატებებს, რომლებშიც განხილულია რომაული ვერსიფიკაციის,

კალენდრის, სამოქალაქო სახელების, ზომა-წონისა და ფულადი სისტემის საკითხები; წიგნს ერთვის პირველ ნაკვეთში შესული ლათინური ტერმინების, ანდაზებისა და გამონათქვამების სრული ნუსხა ანბანურ რიგზე პარალელური ქართული თარგმანითა და შესაბამისი წყაროს მითითებით.

აღსანიშნავია, რომ დამხმარე სახელმძღვანელოს მეორე ნაკვეთი (გრამატიკული ნაწილი) დამოუკიდებელია პირველისაგან და შეიძლება ცალკეც იქნას გამოყენებული.

2003 წელს გამომცემლობა „ლოგოსმა“ დაბეჭდა ადა ტრაპაიძე და დალი ქურიძე-წიფურიას *ლათინური ენა იურისტებოსათვის*, ლოგოსი, თბილისი, 258 გვ.

დღესდღეობით ლათინური ენა (ძვ. ბერძნულით გადიდრებული და შევსებული) ძირითადად სატერმინოლოგიო ენაა. თავიდან ბერძნულ, შემდეგ კი ლათინურ ენებზე შეიქმნა სხვადასხვა დარგის სამეცნიერო ლექსიკა და ტერმინოლოგია. ხოლო როცა ეს სამეცნიერო დარგები სხვა ხალხებშიც განვითარდა და შესაბამისი ლიტერატურა იმ ხალხთა ენებზეც ითარგმნა, ტერმინები ძირითადად უცვლელად იქნა გადატანილი, რათა გამორიცხულიყო მეცნიერული ცნების სიზუსტის დარღვევა, აზრის გაორება და დამახინჯება.

რომაელთა ენის ეს გამორჩეული ბედი, ყოფილიყო სატერმინოლოგიო ბაზა მეცნიერების თითქმის ყველა სფეროში, წილად ხვდა რომაელთა მიერ შექმნილ სამართლის სისტემასაც. ის დღემდე წარმოადგენს სხვადასხვა ხალხის კანონმდებლობათა ძირითად საყრდენს, სამართლებლივ

ბაზას. გარდა ამისა, სამართალმცოდნეებისთვის აუცილებელია ცოდნა რომელი იურისტთა ფორმულებადქცეული გამონათქვამების, რომლებიც მტკიცედ არის დამკვიდრებული და დღემდე აქტიურად გამოიყენება.

ქართულ ენაზე ლათინური ენის სახელმძღვანელოები, რა თქმა უნდა, არსებობდა, მაგრამ ისინი ძირითადად ჰუმანიტარული მიმართულებების სტუდენტებისთვის იყო განკუთვნილი და იურისტებთან მათი გამოყენება პედაგოგისგან დამატებითი მასალის მოძიებას მოითხოვდა. მოცემული სახელმძღვანელო კი შეიქმნა სპეციალურად იურისტებისთვის. მართალია, მასზე მუშაობის პროცესში აღმოჩნდა, რომ ბ-ნ ივანე ნიჟარაძეს ჰქონია მცდელობა ამ ხასიათის სახელმძღვანელოს შექმნისა და გამოუცია კიდეც 1945 წელს, მაგრამ იგი უკვე დიდი ხანია აღარ იყო სტუდენტებისთვის ხელმისაწვდომი. გარდა ამისა, ეს არის ძალიან მცირე მოცულობის წიგნი, რომელიც არ შეიცავს გრამატიკულ მასალას (ახლავს მითითება, რომ სტუდენტებმა გრამატიკული მასალა ბ-ნ სიმონ ყაუხჩიშვილის სახელმძღვანელოთი უნდა შეისწავლონ). ამდენად, შეიძლება ითქვას, რომ წინამდებარე წიგნი შედარებით უფრო სერიოზული მცდელობაა ქართულ ენაზე ამგვარი სახელმძღვანელოს შექმნის.

სახელმძღვანელოში *ლათინური ენა იურისტებისათვის* გათვალისწინებულია კონკრეტულად იურიდიული ფაკულტეტის სტუდენტების მიზნები და საჭიროებები, რასთანაც არის მისადაგებული გრამატიკული ნაწილიც. აქცენტი იურიდიული ტერმინების გასააზრებლად, შესადგენად და შესასწავლად აუცილებელ გრამატიკულ მასალაზეა გადატანილი, შე-

საბამისად, გრამატიკული მასალა სტუდენტებს მთლიანობაში ეძლევათ.

სახელმძღვანელო *ლათინური ენა იურისტებისათვის* იურიდიული ფაკულტეტის სტუდენტებს შესაძლებლობას აძლევს ლათინური ენა შეისწავლონ არა მარტო როგორც ტერმინების, არამედ, აგრეთვე, როგორც წერილობითი წყაროების ენა და შესაბამისად, შეძლონ სახელმძღვანელოში შეტანილი ძველი იურისტების ნაშრომებიდან ამოღებული წინადადებების თარგმნა; ამავე დროს, გააზრებულად შეისწავლონ ლათინურენოვანი ფრთიანი ფრაზები, რომელთა ცოდნა ნებისმიერ განათლებულ ადამიანს მოეთხოვება.

სახელმძღვანელოს 19 პარაგრაფი თითქმის მთელ გრამატიკული მასალას მოიცავს. პარაგრაფებს მოსდევს გრამატიკული მასალის გასამყარებელი სავარჯიშოები და ლათინურიდან სათარგმნი წინადადებები. ცოცხალი ენების შესასწავლად საჭირო სასაუბრო თემების ნაცვლად სწავლის პროცესს ახალისებს საყოველთაოდ ცნობილი შეგონებები (*sententiae*) და სამახსოვროები (*memorabilia*). ამავე მიზნით და, აგრეთვე, სტუდენტებისთვის რომის სახელმწიფოსა და სამართლის ისტორიის ზოგიერთი მნიშვნელოვანი მოვლენის შესახსენებლად, სახელმძღვანელოში ჩართულია ე.წ. დამატებითი საკითხავები (*legenda addita*).

მანანა ფხაკაძე

ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის ასოცირებული პროფესორი